

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

41

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦ
ІЯ**

Матеріали конференції

***Науково-методологічні основи
практичної підготовки фахівців
для харчової та зернопереробної
галузей***

у двох частинах

Частина 1

ОДЕСА 2010

Матеріали друкуються відповідно до рішення 41-ї науково-методичної конференції ОНАХТ «Науково-методологічні основи практичної підготовки фахівців для харчової та зернопереробної галузей», яка проходила 6 і 7 квітня 2010 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Гапонюк О.І., д-р техн. наук, професор,
Капрельянц Л.В., д-р техн. наук, професор,
Гладушняк О.К., д-р техн. наук, професор,
Моргун В.О., д-р техн. наук, професор,
Іоргачова К.Г., д-р техн. наук, професор,
Ангелов Г.В., канд. іст. наук, професор,
Немченко В.В., д-р екон. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Науменко В.І., канд. техн. наук, доцент,
Будюк Л.Ф., канд. техн. наук, доцент,
Нарушевич-Васильєва О.В., канд. філол. наук, доцент.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА СКОРОЧЕНИМ ТЕРМІНОМ НАВЧАННЯ ЗА ІНТЕГРОВАНИМИ ПЛАНАМИ

А.В. Коваленко

Відповідно до ст. 30 Закону України «Про освіту» підготовка фахівців здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями (ступеневою освітою) згідно з відповідними освітньо-професійними програмами. Ступенева освіта чітко визначає рівні професійної кваліфікації (від молодшого спеціаліста до магістра) і обумовлює вимоги до системи знань, умінь, навичок та компетентності, світогляду та громадських і професійних якостей майбутнього фахівця, що формуються у процесі навчання.

Однією з таких якостей є потреба фахівців постійно підвищувати свій кваліфікаційний рівень, тому більша частина випускників технікумів (коледжів) за рівнем “молодший спеціаліст” продовжують навчання в університетах, академіях. Тому перед технікумами (коледжами) ставиться завдання забезпечити не тільки одержання спеціальності, але й створити умови для просування особистості в загальній освітній системі. Особливо актуально це сьогодні, враховуючи нові вимоги до середньої загальноосвітньої освіти (12 років), її профільної орієнтації.

Технікуми (коледжі) мають усі можливості: кадрові, матеріально-технічні, методичні та інші, які забезпечать випускникам 9 класів не тільки профільну загальноосвітню, а й професійну освіту, тобто придбання першої спеціальності освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста. Разом з тим, ми сьогодні повинні створити всі умови для можливості нашого випускника продовжити навчання за рівнем “бакалавр”. З цією метою розвиваються зв'язки коледжів і технікумів з університетами й академіями, як в організаційному, так і в змістовому аспекті.

Все це підтверджує, що для реалізації поставленого завдання необхідно мати чітку систему підготовки молодшого спеціаліста, з можливістю навчатись за рівнем “бакалавр” за скороченим терміном.

Для цього навчальні плани повинні бути інтегрованими і такими, які б забезпечували вивчення споріднених за стандартами предметів та виключали дублювання змісту окремих предметів.

Так, підготовка фахівців за спеціальністю “Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів та харчоконцентратів” передбачає за стандартами:

молодший спеціаліст:

– 8 дисциплін (756 год норм. + 216 резерв = 972 год) – цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки;

– 10 дисциплін (918 год норм. + 378 резерв = 1296 год) – цикл математичної та природничо-наукової підготовки;

– 11 дисциплін + 4 види практик. + ДП (2538 год норм. + 1674 резерв = 4212 год) – цикл професійної та практичної підготовки.

Усього 4536 год – нормативні + 1944 за вибором = 6480 год (термін навчання 3 роки), 2160 год на рік (у середньому);

НТБ ОНАХТ

бакалавр:

– 2 дисципліни (1384 год) – цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки;

– 12 дисциплін (2241 год) – цикл природничо-наукові підготовки;

– 10 дисциплін (1620 год) – цикл професійної та практичної підготовки.

Вибіркова частина ВНЗ – 1618 год (12 дисциплін).

Вибіркова частина студента – 825 год (4 дисципліни).

Усього 7668 годин (термін навчання 4 роки), у рік 1917 год (у середньому).

Порівнюємо стандарти:

I цикл – збігаються із 12 бакалаврських дисциплін – 8 дисциплін (за рахунок резерву виходимо на кількість годин за стандартом бакалавра (залишилось довчити 4 дисципліни));

II цикл – збігаються із 12 – 8 дисциплін (за рахунок резерву виходимо на кількість годин за стандартом бакалавра (залишилось довчити 4 дисципліни));

III цикл – збігаються із 10 – 7 дисциплін (за рахунок резерву виходимо на кількість годин за стандартом бакалавр (залишилось довчити 3 дисципліни)).

Вибіркова частина – 23 дисципліни, вивчається – 6 дисциплін, за рахунок резерву можна вивчити 6-8 дисциплін.

Тобто за два роки навчання за рівнем “бакалавр” вивчається 20-21 дисципліна (по 10-11 дисциплін на рік), за стандартом протягом року вивчається

14 предметів.

Завдання робочих груп технікуму та академії збалансувати загальний обсяг годин для вивчення дисциплін, зменшувати кількість годин на предмет, який вивчається як за стандартом молодшого спеціаліста, так і за стандартом бакалавра, особливо професійних дисциплін, щоб виключити дублювання.

Так, дисципліни:

– “Історія України”, “Українська мова (за професійним спрямуванням)”, “Економічна теорія”, “Правознавство”, “Соціологія”, “Культурологія”, “Економіка”, “Екологія”, “Безпека життєдіяльності”, “Інженерна графіка”, “Електротехніка”, “Охорона праці”, “Основи стандартизації”, “Промсанітарія” – 14 дисциплін при підготовці бакалаврів не вивчаються (іде їх перезалік);

– які в ході підготовки бакалавра вивчаються не в повному обсязі (за стандартом), а частково, з урахуванням вивчення їх (у певному обсязі) при підготовці молодшого спеціаліста: “Філософія”, “Іноземна мова”, “Фізичне виховання”, “Неорганічна хімія”, “Аналітична хімія”, “Фізколідна хімія”, “Мікробіологія”, “Комп’ютерна техніка”, “Технологія галузі”, “ТХК галузі”, “Автоматизація”, “Устаткування”, “Процеси і апарати” – 13 дисциплін (скорочення цих дисциплін може бути до 50 % годин);

– які будуть вивчатися протягом двох років скороченого терміну навчання за рівнем “бакалавр”: “Вища математика”, “Фізика”, “Математичне моделювання на ЕОМ” та інші дисципліни, що ввійшли до вибіркової частини.

Аналіз інтегрованого плану підготовки молодшого спеціаліста за вказаною вище спеціальністю показує, що він включає 37 предметів, які споріднені з предметами бакалаврської підготовки (із 57 за планом бакалавра).

Отже, якісно, методично узгоджений інтегрований навчальний план підготовки молодшого спеціаліста гарантує підготовку бакалавра за скороченим терміном навчання (макс. 2 роки).

Другий складник системи інтегрованої підготовки молодшого спеціаліста – її методичне забезпечення.

Це означає, що всі навчальні програми дисциплін повинні бути розроблені з урахуванням вимог інтегрованого навчального плану з точки зору обсягів годин та змісту предмета, а також узгоджені з Академією.

Навчальні плани та програми підготовки бакалавра в Академії повинні бути адаптовані до змісту навчальних планів та програм підготовки молодшого спеціаліста і з цілого ряду дисциплін виключати дублювання, повторення, що дозволить скоротити загальну кількість годин. Це повинно бути виконано обов'язково, оскільки є основою чіткої організації підготовки бакалавра за скороченим терміном навчання.

Третій складник – рівень викладача, його компетентність і місце в підготовці молодшого спеціаліста за інтегрованим планом. Він досягається у спільній роботі технікуму (коледжу) та Академії, циклової комісії та кафедри, відділення та деканату. Цьому сприяють проведення спеціальних конференцій, семінарів, відкритих лекцій, практичних занять; обмін досвідом; стажування тощо.

Якщо кожний ВНЗ буде вирішувати цю проблему самостійно, то ефективних, якісних та цілеспрямованих результатів досягти буде складніше.

Сьогодні готувати молодшого спеціаліста без урахування його можливості підвищувати свою кваліфікацію через різні рівні навчання – не актуально, оскільки кожне його навчання за іншим рівнем буде дублювання, повторення, неефективне використання часу.

Треба пам'ятати, що підготовка молодшого спеціаліста за інтегрованим планом – це самостійно закінчена професійна підготовка фахівця, який може й повинен виконувати свої кваліфікаційні функції і разом з тим у скорочені терміни підвищувати свою кваліфікацію через навчання на іншому рівні. Для цього треба врахувати насичення навчальних планів дисциплінами бакалаврської підготовки, які піднімають рівень та обсяг знань, навичок та вмій молодшого спеціаліста, а решта дисциплін бакалаврської підготовки повинні вивчатись тільки на наступному, бакалаврському рівні.

На наш погляд, доцільно:

– підготовку бакалавра на базі молодшого спеціаліста за скороченим терміном навчання проводити тільки за умови підготовки молодшого спеціаліста за узгодженими інтегрованими планами;

– підготовку бакалавра за зазначеною системою проводити тільки у сформованих навчальних групах молодших спеціалістів. Практика доповнювання навчальної групи Академії (Університету) не зможе в повному обсязі реалізувати зазначену систему, тому що для цієї категорії молодших спеціалістів повинні бути розроблені чіткі умови навчання (що доскладати, терміни, обсяги тощо).

ЗМІСТ

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПИТАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ АКАДЕМІЇ Б.В. Єгоров	3
ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ ТА ЗЕРНОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗЕЙ О.І. Гапонюк	5
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СПВО НА ПЕРІОД ДО 2020 РОКУ І.І. Бабин, В.А. Ликова	8
СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТЕОРЕТИЧНІЙ І ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ В ОНАХТ В.Е. Волков	11
ДО ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ В ОНАХТ Ф.А. Трішин, Л.Ф. Будюк	13
НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОЧИХ ПРОГРАМ ДИСЦИПЛІН Ф.А. Трішин, А.К. Кац	15
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СКЛАДАННЯ РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В.М. Кобєлев, Ф.А. Трішин	16
ЩОДО СКЛАДАННЯ НАСКРІЗНИХ ПРОГРАМ З ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ І.Р. Біленька	17
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДРУЧНИКІВ, ЩО ВИДАЮТЬСЯ В ОНАХТ Л.Ф. Будюк, І.І. Зінченко	18
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ШЛЯХ ДО ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ Ф.А. Трішин, О.В. Нарушевич-Васильєва	19
СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА СКОРОЧЕНИМ ТЕРМІНОМ НАВЧАННЯ ЗА ІНТЕГРОВАНИМИ ПЛАНАМИ А.В. Коваленко	20
ДОСВІД ОНАХТ І МЕХАНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ТЕХНІКУМУ У ВПРОВАДЖЕННІ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ І.І. Яровий	23
СТУПЕНЕВА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У КОМПЛЕКСІ “КОЛЕДЖ – УНІВЕРСИТЕТ” М.В. Яцков, Л.К. Осадча	25
СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ К.В. Зеленський, В.З. Гудь	26
ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ Т.І. Гаїна	27
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАННЯ О.В. Скорнякова	28
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ БЕЗДРОТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОДЕСЬКОМУ ТЕХНІЧНОМУ КОЛЕДЖІ Л.В. Іванова	29
ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В ОДЕСЬКОМУ ТЕХНІЧНОМУ КОЛЕДЖІ	30